

İNAN

TRABZON HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

Ayda bir çıkar

İÇİNDE

Bir Konuşmanın düşündürdükleri	Kemal Kefeli
Trabzonun iktisadi kalkınması	A. Günel
Türk Edebiyatında bülbül	Mehmet Atay
Kıyıda mısralar (şiir)	Ümit Ölmez
Sıla toprağında (şiir)	Nizami Nefesli
Osman Kozan	R. C. Kumral
Trabzonda iki gün	Süreyya Ergün
Trabzon şivesi özellikleri	Hüsnü Üstün
Trabzon Folkloründe Fındık	Mehmet Atay
Yarına doğru	Remzi C. Kumral
30 Ağustos	Muzaffer Korlu
Düğün gecesi	Nurullah Feyzoğlu
Beklerken	Necmi Gün
İnönü'nün tarihî rolü	K. Kefeli
İnönü Trabzonda	
Kuzey - Doğu Anadolu gezisi	Bekir Beret
Trabzon Tarihi	Şakir Şevket
— Diviana Commedi —	Nurettin Özdemir
Halkevi Haberleri	

Yeni seri sayı :

34—35

Ağustos - Eylül

1947

Kuruş

25

Yeniseri 34/35	Ağustos Eylül	Sahibi : Abdullah Günel Yazı işlerini fiilen idare eden : Kemal Kefeli	Basıldığı yer : Yeniyol Basımevi	25 kuruş
-------------------	------------------	--	-------------------------------------	-------------

MUSAHABE

Bir Konuşmanın Düşündürdükleri ...

İkinci cihan harbi dünyada mevcut içtimai mezhepler arasında demokrasinin zaferini bir daha isbat etti..

Halk hakimiyetinin, arzu ve temayüllerinin ifadesi olan Demokrasi; Vatandaş hürriyetine geniş ölçüde yer verir.. Fert hürriyeti diğer ferdi hürriyetle sınırdadır. Fikre hürmet, demokrasinin ilk şartıdır..

Dejenere hale gelen demokrasinin yolu Anarşidir.. Anarşi; Vatandaş, Vatandaş boğazlatır.. Mukaddes tanınan şeylere küfür, geleneklere sövüp sayma anarşistlerin marifetidir...

Birbuçuk yaşını dolduran demokrasimiz, İnönünün öğretmenliğinde, yepyeni ve ideal bir yolda yürümektedir. 12 Temmuz beyannamesinin ışığı altında, yürüdüğümüz bu yolda türeyen veya türeyecek parazitler hangi partiden olursa olsun, memlekete, millete ihanet etmiş olurlar...

Milleti devlet aleyhine, Vatandaş birbiri aleyhine fişkırtan sözlerde, nutuklarda samimiyet aramak beyhudedir..

Vur, kır, öldür, bağır, isyan et, küfret tavsiyeleri, hasta ruhların, ihtiras hummaları içinde kıvranan ikbal düşkünlerinin çılgınlıktandır..

En büyük sosyal inkilâbımızı yaparken kan kokuları arasından iktidar sandalyesine yükselmek arzusuyla çırpınan hasta dimağların tahrikçi sözleri, uzağı gören, hakkı ve hakikatı seçmekte büyük bir kabiliyeti olan Türk milletinin vicdanında lâayik olduğu tepkiyi bulmuştur..

Saldırgan sözlerin altında saklı manayı sezenlerin, uluorta küfredenlere verdiği cevap şudur :

[Sen herkesi kör, âlemi sersem mi sanırsın]

KEMAL KEFELİ

Trabzonun İktisadî Kalkınmasında Endüstrinin Rolu

Yazan : A. GÜNEL

Tabii yapılış ve iklim şartları Trabzon ve çevresinin geniş ölçüde bir ziraat bölgesi olmasına yarar şekilde değildir. 1940 istatistikleri vilâyetin 4630 kilometre kare kadar sahasından ancak 36000 hektar kadarının ziraat edilebilir durumda olduğunu göstermiştir. Bu ziraat sahasının, 421800 miktarında olan nüfusa nisbeti 0,09 hektar gibi bir netice verir ki, bu kadar az bir toprağın, üzerinde yaşayan 400 bin insanın gıdasını, dörtte bir nisbetinde bile sağlamaktan uzak bulunduğunu anlatan bir miktardır. Eki-
lenler başlıca : mısır, az miktarda buğday, arpa, fasulya, patates, soğan gibi yiyecek mahsülleri; tütün, keten gibi sanayi maddeleridir. Fındık, elma, armut, portakal gibi meyvalar da bolcadır. Ormanlardan faydalanma, biraz odunla kömüre münhasırdır. Daimi iskân bölgesi olan yerlerde

hayvan otlatmak saha hemen yok gibidir. Bu hususta yazın yüksek yaylalardan istifade edilir.

Toprak altı servetlere hemen el dokunmamıştır. Halkın bu gibi kıymetlerden faydalanması, henüz bahis konusu değildir. Fakir veya çok nüfuslu köyler ahalisi hayatlarını kazanmak için vilâyet dışı yerlere, meselâ doğuya ve kömür merkezi olan Zonguldak havalisine; ticaret merkezlerine gitmektedir. İlkel vasıtalarla, fakat doğal bir maharetle mahalline has bir şekilde yapılan sanatlar da vardır. Bunlardan Sargonada kayık ve gemicilik, Sürmenede bıçakçılık ve sofrta takımları, Trabzonda el tezgâhlarında dokunan bezler ve demircilik, marangozluk, bakırcılık ve Akçaabatta basit ağaç işleri Tonyada bıçak, tüfek; Vakfikebirde çakı, baskül gibi yalnız el marifetile olan imâllerdir.

Toprak mahsülleri pek mahdut ve yetersiz, toprak altı kıymetlerine dokunulmamış olan Trabzonun, bir de el tutulmamış, tamamen iptidai halde, fakat gösterilecek himmetle iktisadî inkişafına yarayacak olan çeşitli ve orijinal sanat nüvelerile; hayrete değecek maharette sanatkârları da vardır. Bu hale göre, şimdiki iktisadî durumu ile pek sıkıntıda ve darda olan Trabzonun kalkınmasında tek çare ve vasitanın, iş hacmi geniş ve verimli müteaddit fabrikaların kurulması ve işler bir hale getirilmesidir.

Bir endüstri merkezi olarak gelişmesi, yani kurulması kabil fabrikaların faaliyete geçmesi, Trabzon ve havalisinin az bir zamanda hareketli bir iş merkezi haline gelmesini sağlayacak, önem ve servetinin büsbütün artmasını mümkün kılacaktır. Zira büyük sanayiın teessüs ve inkişafı için lâzımgelen ana şartların birçoğu burada mevcuttur. Amele bolluğu, taşıt vasıtaları, ilkel maddeleri, tabii ve portatif muharrik kuvvet maddeleri ve istihsalin, memleketin diğer kısımlarına sevki gibi kolaylıkları, Trabzondan daha fazla toplayan bir yer nadir bulunur.

Bu şartlar içinde Trabzonda ilk kurulacak ve fayda sağlayacak tesis, bir bez dokuma fabri-

kası olabilir. Çünkü bu sanatın Trabzonda çok eski bir mazisi vardır. Vaktiyle Suriye ve diğer Arap memleketlerine kadar; bol miktarda giden Trabzon peştamalları, dokumaları, keten bezleri pek meşhurdur ve bu yüzden Trabzona giren mühim bir yekûn tutardı. Bunları hazırlayan yüzlerce el tezgâhı ve bu tezgâhlarda çalışan binlerce işçi vardı. Bu sanat az ölçüde de olsa bugün hâlâ devam etmektedir.

Ölüm halinde olan bu sanatın, geniş ölçüde ve modern bir endüstri tesisi halinde ihyası, Trabzona ve umumiyetle memlekete baha biçilmez faydalar sağlayabilir.

İşte Trabzonun iktisadî kalkınmasında birinci derecede rol oynayacak işlerden biri. İktisadî ve tamamlayıcı bir bütün olmak zorunda bulunan Trabzonun da, yalnız bir ziraat veya yalnız bir ticaret merkezi olamayacağı ve bunlarla yaşayamayacağı artık anlaşılmıştır. Geçim vasıtası olan herşeyden faydalanmak icabediyor. Ziraat ve ticaretin ayrılmaz bir rûknü haline gelen endüstriye geniş ölçüde önem verecek devrediyor. Trabzonun iktisaden canlanma ve kalkınması da ancak bu suretle olacaktır.

"HALK," dan

TETKİK

Türk Edebiyatında B ü l b ü l

Yazan : Mehmet ATAY

Divan edebiyatının meydana getirdiği süslü mısra ve terkip ihtisamı içinde, cefa ve aşkın iç ıstıraplarını en derin bir ifade ile manâlandıran ve tabiatla küçücük bir yaratığın adı olan bülbül, kökü yabancı bir kaynaktan gelmiş olmakla beraber, asırların getirdiği içli bir sempati ile okadar bizim olmuş ve biz onu okadar samimi bir muhabbetle benimsemişizdir ki bilhassa yedi asırlık kültür hayatımızın estetiği içinde hâlâ muhteşem bir taht üzerinde oturuyor.

Efsane ve masalların harikalarla dolu olaylarını düğümlendiren mustarip âşıkların dert ortağı bülbül !...

Yanık halk şairlerinin mızraplarını cuşa getirerek; içli feryatlarla kopuzun gergin tellerinde inleyen bülbül !...

Türkün asıl ve yiğit düşüncelerinde "Vatancuda,, bir kahraman olarak yaşıyan bülbül !... Onun mini mini göğsünden fışkıran yakıcı aşk ve cefa yangınının kavrukluğunu ifade eden hangi mısra veya beyit ruhumuzu sarsan coşkun bir lirizm ile bizi duygulandırmaz. Büyük asker, ünlü hakan Fatih Mehmet bile "Fatih,, kalbini fetheden sevgilisini gördüğü zaman bülbül gibi figan etmekten çekinmiyor :

Görsek ol gonçayı çâk-i giriban ederiz
Gül yüzün yâdına bülbül gibi efgan ederiz.

Kudretli divan şairi Şeyhül-İslâm Yahya Efendi bir gülüştana benze ttiği bu fani âlemde bir nebze murada ermediği için :

Diriga bir nefes dinlenmedik gülzar-ı âlemde
Bu bâğın nice yıldır bülbül-ü nâlânıyız câna

diye içli ve acı feryadlar koparmaktadır.

Divan edebiyatımızda : Bülbül-ü nâlân, bülbül-ü şûride, bülbül-ü zâr, bülbül-ü şirin güftar, bülbül-ü şeydâ gibi çeşitli sıfatlarla yer alan bülbül, bu devir şairlerinin bir gelenek ve sistem haline getirdikleri plântonik aşk ve ıstıraplarını realist olarak ifade etmekte en önemli rolü oynamıştır.

Istırap, keder, feryad ve hicran gibi acı, aşk, sevgi ve neşe gibi, zairen tatlı, temayüllerin, tebliğinde perçinleşen bir hükmün ifadesine vasıta olan bülbül, vatan aşkının ve ahrarane fikirlerin haykırışında da yiğit bir sembol olmuştur.

Edebiyatımızda onun için yazılan ve ciltler tutan şiirlerin en güzelini büyük vaian şairi Mehmet Akif'in vatansever duygularının çok acı realitelerini feryad eden "Bülbül,, şiirinde buluyoruz :

Eşin var, âşîyanın var, baharın var ki beklerdin,
Kıyametler koparmak neydi, ey bülbül nedir derdin ?
O zümrüt tahta kondun, bir semavi saltanat kurdun
Cihanın yurdu hep çiğnense, çiğnenmez senin yurdun !.
Bu gün bir yemyeşil vadi, yarın bir kıpkızıl gülşen,
Gezersin hanımânın şen, için şen, kâinatın şen,
Neden öyle ise matemlerle eyyamın perisandır
Niçin bir katracık göğsünde bir umman huruşandır
Hayır matem senin hakkın değil, matem benim hakkım,
Asırlar var ki aydınlık nedir hiç bilmez âfakın.
Teselliden nasibim yok, hazan ağlar baharında
Bn gün bir hanımansız serseriyim öz diyarında
Ne husrandır ki şarkın ben vefasız, kansız evlâdı
Serâpâ garbe çiğnettım de çıktım hâk-i ecdadı

.....
Dolaşsın sonra islâmın haremğâhında namahrem
Benim hakkım sus ey bülbül, senin hakkın değil matem.

Dört bir yanı esâret çenberi içine alınmak üzere olan zavallı bir yurdun ve ona karşı duyulan vatan hislerinin yanık acılarını bundan daha lirik bir deyişle anlatan hangi ifade ve duyuş olabilir ?

(devam24 cü sahifede)

Kıyıda mısralar

Elimde can veren mısralarım var ;
Sana okumanın hasretindeyim.
Öyle canlı. öyle güzel mısralar ...
Şimdi o ateşle tutuşur içim ;
Arzularla gün gün artar ateşim.

* * *

Dalgalara okur o masalları
Teselli bulurum sular coştukça,
Bir tebessüm var ki ümit diyarı.
Mısralarım yer yer ona koştukça
Bin şeklin uçtuğu mavi boşlukta ...

ÜMİT ÖLMEZ

Sıla Toprağında

Gurbet bitti sıla toprağındayım
Soy sop kokusu var esen yellerde.
Bozok yaylasında , yurt bağrındayım
Hasret dile geldi sarı güllerde.

Toprak : Ana, baba kokusu gibi
Kuşlar bugün sıla yolcusu gibi
Ömür : Rüzgâr gibi, günler : Su gibi
Hızlanıp akıyor gurbet ellerde...

Ana eteğine yüz, göz sürülür
Vuslat ; yeşil , hasret ; sarı bürünür
Yeni bir sevginin nuru görünür
Saçlarıma düşen beyaz tellerde...

Sılaya kavuşmak gönül muradı
Seneler uzadı, çağlar uzadı
Vatan gurbetleşt i , bilen kalmadı
Söylenir nefesli adın dillerde...

Nizami NEFESLİ

Bir feragat örneği :

OSMAN KOZAN

Yazan : R. C. KUMRAL

Hâki bir suvari ceketinin altında, bir izci gömleğiyle, yaz kış yakası bağı açık, içinde fanila kullanmadan yaşayan, siyah çizmesinden toz düşmeyen bir adamın hayali, yıllar varki gözlerimin önündedir.

1939 da , Ekimin sonlarına doğru bir gün, bir müfrezeyle dahil subaylarla beraber, Yenihisar'a Osman Kozan'ın, müdürü olduğu Akköy nahiye merkezinden geçerek giderken, kendisini, bütün subay arkadaşlar ziyaret ettik.

Osman Kozan dairesinde değildi, kendisine haber ulaştırılar, Nahiye odasının duvarlarında, bir kaç Atatürk resmi, yağlı boya ile büyütülmüş güzel bir dekor teşkil ediyordu. Bu resimleri, müdürün yaptığını söyleyen köylülerin, Osman Kozan'la iftihar ettikleri seziliyordu.

Beş on dakika sonra, müdür geldi, çay içtiğimizi görünce, kahve ısmarladı, teşekkürlerimize: Misafire acı kahve ikram etmek âdetimizdir, diyerek ısrar etti. Bu ilk tanışmada, tabii havadan

sudan konuştuk.

Yenihisarda yerleştikten sonra, bir kaç defa, vazife ile Akköyden geçerken her sefer Osman Kozan'ı aradım. Ya köylerde veya bir yol inşasının başında olduğunu söylediler. Bir defasında, işi benim geçeceğim yol üzerindeydi, otobüsten sonraki yolu yani beş kilometreyi yürümeğe razı olarak indim. Onun tamir ettirdiği ve eskisinden daha güzel bir hale getirdiği bir çeşmenin başında oturduk. Fakat yine şuradan buradan konuştuk, ne yaptım, onu açamadım.

Hakkı vardı, o bizim neslimizden değildi ki... Esasen aramızdaki yaş farkı beni de çekingen yapıyordu. Gerçekte, ben onun hayatını kendisinden dinlemek, eserlerini notetmek istiyordum.

Kış bastırıyor, askerleri çadırlardan, kapalı bir yere almak gerekiyordu. Köyün rumlardan kalan eski okulunun yalnız küçük bir odası Başöğretmen odası olarak kullanılıyordu, asıl mektep, aynı,

bahçe içindeki yeni kısımda çalışıyordu. Muhtarın teklifiyle bu eski okulu köyün hocasından istedik. Başöğretmen odası olarak, kendisine lâzımmış... Bunun üzerine, bölükten bir yazı çıkartarak, isteğimizi yazı ile tekrarladık, buna, hem de biraz gecikerek : Sökeye yazıldığına alınacak cevabı göre muamele yapılacağına dair bir karşılık geldi. Bu sürunceme bizi endişelendiriyordu, bu sırada, bir soğuk dalgasını yeter bir vesile sayarak, eski binayı işgal ettik.

Bu hareketimiz en çabuk şekilde vilâyete aksetti ve idari makamların en küçüğü olan nahiye düğümlendi. Fakat bu düğümü Osman Kozan, bize duyurmadan çözdü ve bir akşam üstü, bizim yanlış işimizi doğrulttuktan sonra, köyü ilk ziyaretinde, geldi ve ortalık kararınca kadar konuştuk.

Kim bilir o zaman, bir parça geçmişinden, gençliğinden bahsetmesine belki de akşamın o, ilerliyen saati sebep olmuştu. Her neyse, ben onun, yolu tıkanmış bir değer olduğunu sanıyor ve kendisinin de içinde saklı bir ıstırapı bulunduğuna hükmediyordum.

Akköy gibi Aydına bağlı Köşk

nahiyesinde çalışırken bu köyün yüzünü değiştirmiş, orada ve öteki çalıştığı yerlerde, bir çok köprüler yaptırmış, yollar açtırmış, her çalıştığı nahiye merkezinde hattâ birçok köylerde, Cumhuriyet meydanlarını düzenlemiş (Ortasında ay-yıldızlı bayrağımızın şerefine yakışan yükseklikte bir direk ve bunun altı çiçek tarhları ile süslü küçük bir bahçe ve bu meydanın etrafındaki evler badanalı olarak) tanzim ettirdiği bu meydanların sonuncusunu, Akköyde görmüştük. Ve dahası var: 60 dan fazla köy okulunu, milli eğitim plânlarından daha geniş bir şekilde, ya tamir ve genişletme veya tamamen yeni olarak yapmış ve yaptırmıştı.

Akköydeki eserleri de birkaç yıllık memuriyetine rağmen parlaktı. Onbeş kilometre tutan ve bu-cakla bizim aramızda olan yolu, bir sene içinde otomobillere geçit verecek bir hale getirmişti. Onu, şimşekli ve fırtınalı bir günde sığındığım köy kahvesinde, köylülerle karşı karşıya buldum. Ocağın yanındaki peykeye, sağ ayağı altta olmak üzere oturmuş, bu ayağının üzerinden sol ayağını atmıştı. Sol elinde, iri taşlı kehribar tesbiki vardı. Sağ elile ara sıra gelen, ve kendisine hoşgeldin diyen köylülerin elini sıkıyordu.

Bir Buda heykeli kadar durgun, yalnız sol parmakları ve dudakları kımıldıyor ve yalnız tesbihi ile sözleri duyuluyordu. O, tamamlanmak üzere olan Yeni mezarlığın duvarlarını badana ettirmelerini ve içine bir miktar servi ağacı dikmelerini tavsiye ediyordu. Servi ağacının faydalarını anlatıyor ve ekim usulü ile dikkat edilecek hususlara dair izahlar da veriyordu.

Bir gün sırf kendisini konuşturmak için, halkımızın hamiyetinden şikâyetçi görüldüğüm zaman, şunu anlatmıştı : " Bir köyde, bir köprü yaptırmak üzere, birlik kuracaktık. İleri gelenleri kahvede topladık, ve maksadımızı anlattık. Bir ihtiyar dışarı çıktı, biraz sonra elinde bir keseyle geldi ve bunu bana doğru atarak, dedi ki : "İşte varım yoğun; içinden istedin kadar al, ben sana razıyım Allah da senden razı olsun!,"

Bahsettiği bu köprünün maliyeti değil de bedeli, Aydın Bayındırlık müdürü tarafından onbeş bin lira tahmin edilmiştir. İlâve edelim ki, Osman Kozan'ın kendi ağzından dinlediğimiz yalnız bu köylü misalidir. O kendisinden bahseden adamlardan değildi. Eserleri hakkında, civar köylüler

konusmaktan haz duyarlardı, onların anlattığına göre, Osman Kozan maaşının çoğunu yolların toprak tesviyesiyle yapılamıyacak yerlerine kaldırım döşemek üzere sarfedermiş...

Osman Kozan, bize, hayatından memnun ve huzur içinde ömrünün sonunu bekliyen bir adam gibi davranmağı bilmişti. Zaman zaman bakışlarının donuklaştığını hatırlarım. O bu ıstırabı pek iyi saklıyor, hiç gülümsemiye o mat sükûnunu çarçabuk buluyordu.

Oralarda askerlik yaparken yurdumun bu köşesini görmüş olmak kadar Osman Kozan'ı da tanımış olmaktadır memnunum. Yıllar varki o, artık sadece bir hatıradır : Çünkü, kendisini tanıdıktan bir sene sonra, bir gazetede, sellerin uçurduğu yoldan yuvarlanan bir otobüsün altında can verdiğini okudum. Şimdi, son vazife gördüğü yerlerde, belki de, Akköyde, toprak olmuş, vatanın zerrelere karışmıştır.

Nur içinde yatsın...

R. C. KUMRAL

GIRESURDAN ARTVİNE

TRABZONDA İKİ GÜN

Ertesi gün, bu sahillerin başka bir güzellik âlemine doğru yol alırken, gözlerimiz henüz Trabzon'un kıyılarındaki güzelliklerde dolaşıyor ve gönlümüz doymadan arkada bıraktığımız cazibelerin sihiri ile büyülenmiş bulunuyordu ...

—6—

Yazan : Süreyya ERGÜN

Sonra, devletin kaplıca ve maden suları tesisleri yapacak olanlara bir kanunla türlü türlü muafiyetler ve menfaatler gösterdiğini hatırlayarak, Avrupa'nın başlıca madensuyu kaynaklarını görmesi ikinci işi olmalıdır. Böyle bir yolculuktan Kisarna'nın muhtaç olduğu geniş tesisleri kurmak için cesaret ve kuvvet bularak yanında plânlar, projeler, su mühendisleri ve mimarlarla döneceğine eminiz.

Hele Mısır'a da uğrarsa, yalnız bu memleketin değil, bütün

bir Yakınşark'ın madensularımız için ne güzel bir pazar olabileceğini kendi gözleriyle de görmüş olur. Bağdat, İskenderiye ve Kahire gibi merkezlerde Karakulak, Taşdelen sularımızın yanında Kisarnanın da eski tiryakileri çoktur.

Görülüyor ki, mesele fert ölçüsünü geçmektedir. Trabzon, kendisini bu derece geniş pazarlardan müstağni sayamayacağı gibi, yarın, limanı ve şimendiferiyle bütün doğunun sayfiyesi ve uğrağı olacağından da gafil değil-

dir. O halde, Soğuksu gibi bir servetin boşu boşuna akıp getmesine elbette razı olmayacaktır. Ve hemşehrisi olan imtiyaz sahibinin karşılaştığı güçlükleri elbirliğiyle yenecektir. Öyle sanıyoruz ki, Trabzon'un kalkınma işleri arasında bu konuyu incelemenin zamanı artık gelmiştir.

Soğuksu'dayız. Mübalâğasız diyebiliriz ki, Soğuksu, tabii güzelliklerin vatanı sayılabilecek olan yurdumuzda en güzel sayfiye yerleriyle gururla boy ölçülebilecek bir eşsizliktedir. Öylesine bir güzellik ki tarifi güç...

Selvi gibi serpilmiş çeşitli çamların güzelliği, hele lâdin ağaçlarının bakmakla doyulmaz inceliği ve zerafeti, toprağın Sonbahara rağmen yer yer çiçeklerle bezenmiş yeşil kadife örtüsü, ciğerlerimizi dolduran ve derimizi tatlı, ince, nazik okşayışlarıyla derin bir haz içinde ürperten havanın serinliği ve hafifliği, gözlerimizin önüne serilen muhteşem panorama... İşte burasının dillere destan olan sihirli güzelliği...

Yeşil, kıvrım kıvrım yamaçlar sahile doğru küçük vadiler, tepeler, teraslar bırakarak alçala alçala iniyor, koyu mavi bir deniz ufukta alabildiğine enginleşiyor, sağa sola alabildiğine uzayordu...

Soğuksuda Atatürk müzesi haline getirilmiş olan köşkün bahçesini gezdik. Müze pazar olmasına rağmen kapalıydı. Trabzonlu dostlarımızın görmemizi okadar ısrarla tavsiye ettikleri odayı görmedik. Bu da olduhu gibi muhafaza ediliyormuş. Atatürk mallarını millete bırakma kararını bu odada vermiş. Büyük adam, bütün arazilerini ve çiftliklerini sayıp dökmüş de köşkü unutmuş. Atatürk'ün hatırasına çok bağlı olan Trabzonlular, bu köşkü mirasçılardan satın alarak müze haline getirmişler.

Köşkün komşusu olan başka bir köşkün bahçesini, ince bir zevkin, çamın ve çiçeğin her çeşidini bir araya toplayarak uzun seneler boyunca yarattığı bir güzellik harikasını, sahibinin nazik misafirperverliği sayesinde gezdikten sonra şehre indik.

Ertesi gün, bu sahillerin başka bir güzellik âlemine doğru yol alırken, gözlerimiz henüz Trabzon'un kıyılarındaki güzelliklerde dolaşıyor ve gönlümüz doymadan arkada bıraktığımız cazibelerin sihiri ile büyülenmiş bulunuyordu.

Süreyya Ergün

—SON—

TRABZON ŞİVESİ ÖZELLİKLERİ

Yazan : Hüsnü ÜSTÜN

Karadeniz'in coşgun dalgalarının yaladığı sahillerde yaşayan halk daima denizle mücadele etmekte olduğundan dayanıklı ve çeviktir. Arazisi dar olan bu muhit adamları topraktan ekmeğini temin edememekte olduğundan denizle uğraşmayı âdeta bir meslek haline getirmişlerdir.

Açık havada yaşayan bu mukavim insanlar gayet kıvrak oyunlariyle ün kazanmıştır. Daima kırlarda ve denizlerde yaşayan feragat sahibi zümrenin ruhlarını terennüm eden Trabzon halk şairlerinin ne kadar neşeli olduğunu gösteren birkaç maniyi aşağıya yazıyoruz.

Gel gidelum odunâ;
Ben ederüm yukuni.
Sarıl çamun altına;
Cozerum uçkuruni.

Görüyorsunuz ki yazarı bilinmeyen şair sevgilisini kırlara dâ-

vet edip pastoral bir hayat yaşamak istiyor.

Gene bu şairlerin sevgilileri karşısında bıkmadan yalvarmalarını ifade eden ve beşerî kadın aşkının en yüksek mertebesini gösteren şu mani :

Denize dalayım mi,
Bir baluk alayım mi ?
Ay battı, şafak attı,
Daha yalvarayım mi ?

Burada da geceleyin eenize girip balık tutmak ne kadar güç ise sevgiliyi yola getirmek de onun kadar zor olduğunu ne güzel bir şekilde anlatıyor, Trabzonluların gururlu ve yiğit insanlar olduklarını belirten başka bir mani :

Çektum piçağı kindan,
Gel yakından yakından.
O beyaz memelerun,
Ben gelurum hakkından.

Bu manide de şair bıçağını kindan çektiğini ve her türlü tehlikeyi bertaraf edeceğini sevgi-

(Devamı 15 inci sahifede)

Trabzon Folkloründe FINDIK

Yazan : Mehmet ATAY

129

Fındıklıkta otlayır
Çimen aldı dadını
Güller'cik güzel idi
Çıkardılar adını.

130

Yaz gelince koyunlar
Yeni çıkar ininden
Azmi konuştuk senlen
Fındıklığın dibinde

131

Fındıktan odun olmaz
Güzelden doyum olmaz
İrak kaldık sevgilim
Böyle sevdalık olmaz

132

Akşamdan karatavuk
Kondu fındık dalına
Bıraktım sevdalığı
Döndüm ahret yoluna

14

133

Karşıda fındıklıklar
Yarım orda uyuklar
Cepleri fındık dolu
Gözleri beni yoklar

134

Sabah çıktım dışarı
Bülbüller ötüyor
Fındıkların dibinde
Güzeller seviyor.

135

Gene geldim dolaştım
Fındık çablarına
Gelin seyredin kızlar
Oda hahlarına.

136

Eminem uzun uzun
Ne beyaz idi yüzün
Fındık para ediyor
Biz sevişiriz güzün.

137

Fındıklıktan aşağı
Kız seni kovaladım
Kama düştü belimden
Sandım seni doğradım

138

Küçük kuşun yokuşu
Fındık ceviz yarışı
E kız seni alırsam
Çıkarırım bu kışı.

139

Ayşe aldı bohçayı
Fındıklıktan kaçayı
Haber ver sevdiğine
Sevinmekten uçayı.

140

Fındık şimdi soluyor
Yaprağı dökülüyor
Emine ile Ayşe
Şimdi çorap dokuyor

141

Fındık fıstık kavur ye
Kabuğunu savur ye
Yerli yemişler çoktur
Gözlerimiz hep toktur.

142

Evlerinin önü fındık
Fındık dalına konduk
Güya biz gelin olduk
Geline kurban olduk.

143

Bu yıl fındık yemeli
Kızlarla eğlenmeli
Bunu da yapamazsak
Bir kızla evlenmeli

144

Fındığın tepesinde
Dalı kırdım tersine
Benim bir sevdiğim var
Boztepe mahallesinde.

(Sonu var)

Mehmet ATAY

15

Trabzon şivesi özellikleri

Başı 13 S.de

lisine karşı herhangi bir kimsenin artık el uzatamayacağını garanti ediyor. Sevgilisini yanına çağıran şair yiğitliğini anlatarak beyaz memelerin hakkından ancak kendisinin gelebileceğini söylemekle lirik ruhunu ne iyi bir şekilde ifade ediyor.

Yukarıya koyduğumuz bu üç maniyi incelersek görürüz ki Trabzon şivesinde gidelim yerine gidelim, ederim yerine ederim, yükünü yerine yukuni, altına diyeceği yerde altına, mı karşılığı olarak mı telâffüz edilmektedir. Bu bölgede kalın "ı,, , "i,, şekline girdiği gibi "ö,, , "o,, gibi "ü,, de "u,, ya kalbetmiştir. Gene "g,, de çok defa "ç,, gibi söylenir. Meselâ halk geldum diyecek yerde bazan çeldum der.

Sonra yine bura insanları isteklendirme edatı olan "ha,, yı hemen hemen her cümleinin başında kullanır. Misal : Ha geldum, ha geluyurum, habnrasi neresi gibi...

Her yiğitin kendine göre bir yağurt yiyişi olduğu gibi her yerin de kendine mahsus bir söyleyiş tarzı vardır. Trabzon şivesinin özellikleri böyle küçük bir yazıya sığacak vaziyette değildir. Bunlar hakkında ciltlerle kitap yazılsa gene azdır.

Hüsnü ÜSTÜN

Yarına doğru ...

Varsın acı olsun bugün aşımız,
Yan baksın komşumuz, arkadaşımız;
Oynamaz yerinden gözle kaşımız,
Türktür toprağımız, dağ ve taşımız.

Yüzlerde namusun parıldar teri,
Gözlerde ışıldar istiklâl ferî.
Ve böyle yaratmış Tanrı Türkleri:
Kanımız akar da akmaz yaşımız.

Çoktan aka döndü kara bahtımız,
Değişir mi bizim büyük ahdımız ?
Tarihin bağrında bizim tahtımız
Biz Türküz zaferdir hep yoldaşımız.

Yolumuz olsa da dikenli ve sarp,
Bir gün birleşecek bizde şarkla garp !
Ne olurmuş sanki yarın çıksa harp
Zaferle bitecek her savaşımız !

Remzi C. KUMRAL

30 Ağustos

Türk Kahramanlığının Şahlanıp Kanatlandığı Gün...

Yazan : Muzaffer KORLU

Gözlerimizi yirmi küsur yıl evveline çevirelim... Yeryüzünü altüst eden ilk büyük savaşla yer yer çökmüş, yanmış ve yıkılmış bir dünya içindeyiz.

Koca Osmanlı imparatorluğu can çekişiyor.

Bir zamanlar dünyaya hükmeden Türk milletine artık hasta deniliyor. Evet ölümü beklenen, istenen bir hasta..

Milyonlarca şehit yatağı, kahramanlıklar kaynağı Anadolu bir ateş, bir ölüm çemberi içinde harap ve bitap...

Görünüş budur : Harap bir memleket, ordusuz, silâhsız ve hat-tâ başsız bir millet. Ve sonra saldıran bir sürü düşman..

Ufuklar kararmış, artık ümit kalmamıştır.

Ve işte tam bu sırada bir mucize oluyor. Bir ışık doğuyor. Bu Mustafa Kemal'dir.

Hasta millet onun gözlerindeki mucize ile diriliyor, birleşiyor. Ve sonra çelikle kemik, süngüyle tırnak, tüfekle çomak boğuşuyor..

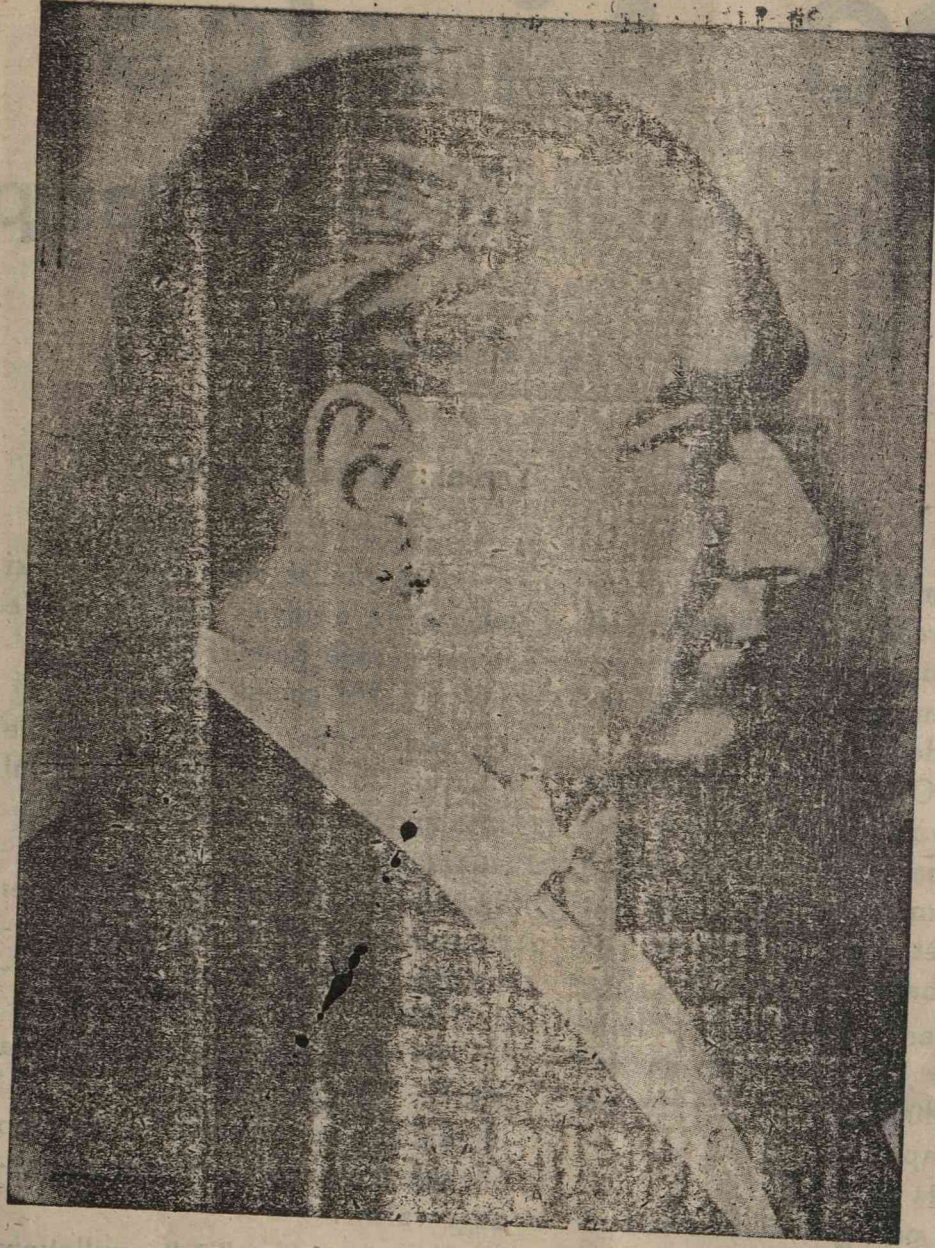
İnönü Sakarya, Dumlupınar ve rihayet 26 Ağustostan 9 Eylül sabahına kadar uzanan 14 günün muazzam, mutantan ve göz kamaştıracak kadar muhteşem destanı yaratılıyor. Tarihin eşini kaydetmediği ve belki de bir daha kaydedemiyeceği büyük zafer doğuyor.

30 Ağustosta yaratma, yaşatma azim ve hamleleriyle dolu yepyeni bir milletin ve onun birbirini takip edegelen inkılâplarının temeli, kaynağı vardır.

30 Ağustos Türk milletinin şahlandığı, Türk kahramanlığının kanatlandığı gündür.

Milletimize ve şanlı ordumuza kutlu olsun.

Muzaffer KORLU

30 Ağustos'u yaratan Ebedî Şef. Atatürk

Düğün gecesi

En mutlu günün senin
Sevin küçüğüm, sevin...
Nura garkolsun tenin
Sevin küçüğüm, sevin.

Yarına ümitle bak,
Yüzün, bahtın olsun ak,
Geleceğin de parlak...
Sevin küçüğüm, sevin.

Eğlenmek senin hakkın
Üzülme bir an sakın
Göğsüne güller takın
Sevin küçüğüm, sevin.

Halkevi sizinledir,
Acın onu inletir ;
Neş'eni derman bilir
Sevin küçüğüm, sevin.

Feyzoğlu sağlık diler.
Sesini duysun gök, yer;
Vatana yarınki er
Sevin küçüğüm, sevin.

Nurullah Feyzoğlu

Beklerken ...

Otelin altındaki kahvedeyim
Daire dağılışı.
Önümden insanlar gelir geçer.

İnsanlarla dakikalar da geçer.
O dakikalar ki hep aynidir.
O dakikalar ki hep birbirine benzer.

Sonra yine memurlar, işçiler, çocuklar geçer.
Ve uzaktan her gördüğüm kız
Ben için sana benzer.

Necmi GÜN

İNÖNÜ'NÜN TARİHİ ROLÜ

Misakî milliye tahakkuk ettiren Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, yerini devrimci Halk Partisine bıkarak siyaset sahasından çekildi. Halk Partisi doğuşunun ilâhî gayesine ulaşmak amacıyla çeyrek asır Türk milletine rehberlik etti. Bu oluşta ne bir ihtiras ve ne de bir ihtilâlin kardeşi kardeşe düşman eden ve kan kokan hadiseleri vardır. Bu oluş, ulvî bir ideale, medeniyete, refaha susamış bir milletin Halk Partisi bayrağı altında topyekûn inkılâp yolunda yürümesidir. Bu müşterek düşünüş, müşterek inanış, müşterek gidişin zarurî kıldığı tek parti sistemi, yine Halk Partisinin inkılâpçı ruhiyle maziye karışmış ve bu suretle İstiklâl Savaşı tarihinin genç Türkiye'si bu yeni hamlesiyle medenî dünyada lâayık olduğu idare sistemine kavuşmuş bulunmaktadır.

Birbuçuk yaşını ikmal etmek üzere olan Demokrasi hayatımızda milletçe katedilen mesafe, Türk milletinin bu vadideki olgunluğunun en bariz bir misalidir. Millet hayatında pek kısa olan bu zaman içinde görülen aksaklıklar, yapılan işin azameti karşısında ifade edilemeyecek kadar azdır, ehemmiyet-

sizdir. Bununla beraber herhangi fena bir ihtimali, en küçük bir şüpheyi dahi ortadan kaldırmak bugünün Devlet mesuliyetini omuzlarına almış kimselerin tarihî vazifeleri arasındadır. İşte inkılâp tarihinin asker, diplomat, Devlet adamı, Cumhurbaşkanı olarak vazife alan İnönü'nün Doğu illerinde yapmakta oldukları gezi bu gayenin tahakkukuna doğru atılmış en kat'i bir adımdır.

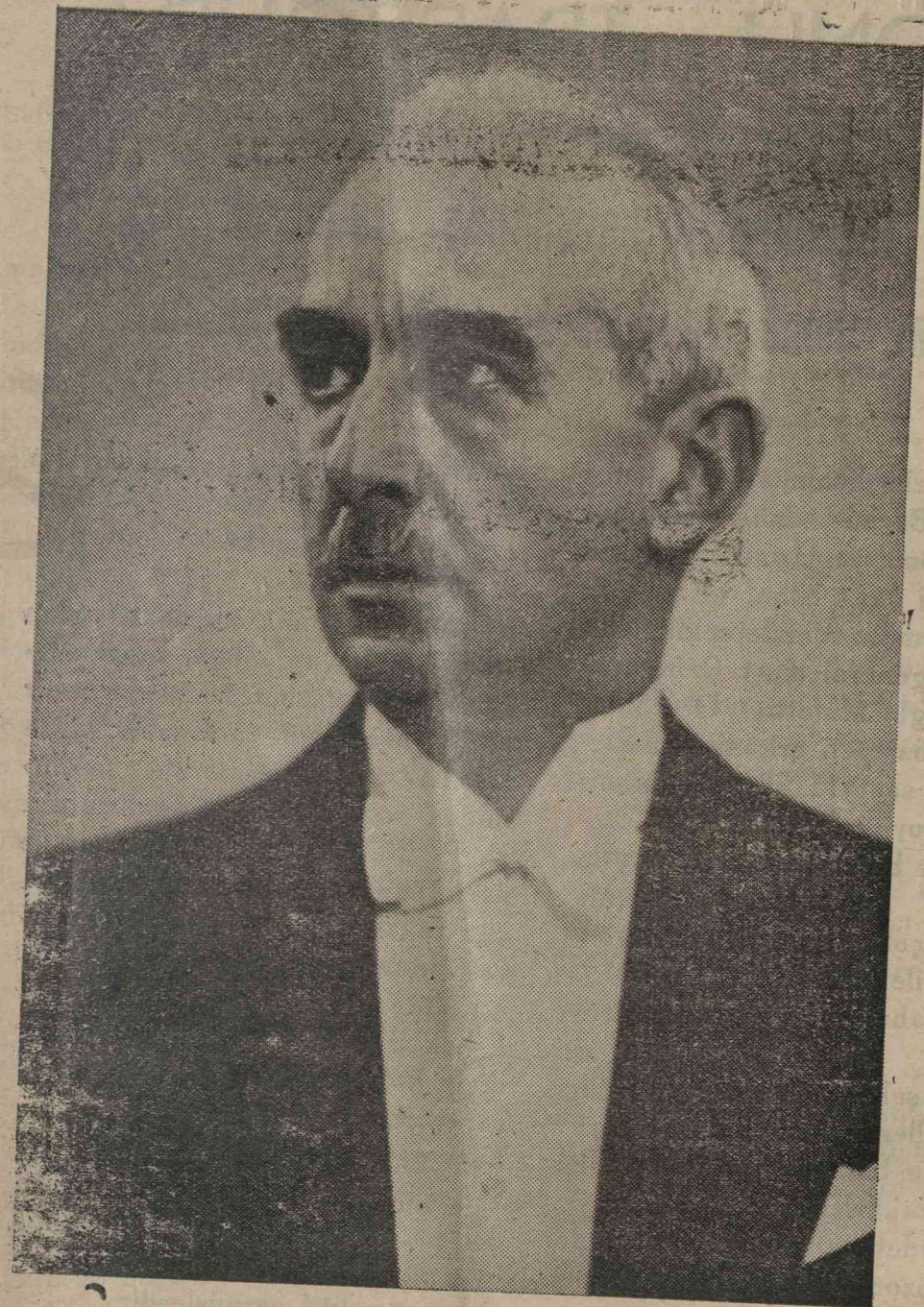
İnönü Türk tarihinin gurur duyduğu bu kahraman Türk evlâdının tarihî varlığını bu yeni kararıyla bir daha ebedileştirmiş bulunmaktadır. Onu, bu vadide yaptığı ve yapacağı işleri anlatırken dinleyenler, yarına daha büyük bir inan, daha büyük bir güvenle baktılar.

Türkün bir numaralı Demokrati ve Demokrasimizin başöğretmeni İnönü, Partilerin kanunlar önündeki eşitliğini temin ederken dış tehlikeler karşısında aynı ruh ve aynı imanla vatan müdafaasına koşacaklarına inanmak suretiyle Türk milletinin hakikî kabiliyetini, siyasî olgunluğunu en veciz bir surette ifade etmiş bulunuyordu.

K. KEFELİ

Trabzonumuzu ilk defa şereflendiren Sayın Bayan
Mevhibe İnönü

Büyük Misafirimiz İnönü

İNÖNÜ TRABZONDA

**Büyük tezahuratla karşılanan Yüce Misafirimiz
İsmet İnönü aynı coşkunlukla uğurlandılar.**

Cumhurbaşkanımız sayın İsmet İnönü ve Bayan İnönü ve kızı Özden İnönü yanlarında Kocaeli milletvekili Prf. Nihat Erim ve Muğla Demokrat milletvekili Nuri Özsan Orgeneral Kurt Cebe Noyan, üç. gl. Müfettiş O. Sabri Adal ve maiyeti erkânile cumartesi günü saat 15. 30 da şehrimizi teşrif buyurmuşlardır.

Vilâyet hududunda tazahuratla karşılanan İnönü yol üzerinde bulunan ilçelerde de halkın sevinç tezahürleriyle karşılanmış saat 15. 30 da Trabzonu şereflendirmişlerdir.

İnönü şehir hududunda Vali, Milletvekilleri Generaller, daire âmirleri ve binlerce halk tarafından sevgi tezahürleriyle karşılanmış, uzun müddet halkın içinde yürüyen İnönü Trabzonluların hatırlarını sormuşlardır. Binlerce kişinin sevgi ve saygı nidaları arasında otomobile binen İnönü Şehir içinde caddelerde toplanmış halkın önünden yavaş yavaş ilerliyerek halkın se-

lâmına mukabelede bulunmuşlar ve doğrudan Söğüksudaki Atatürk köşküne gitmişlerdir.

Pazar günü istirahat eden İnönü ve Bayan İnönü, beraberlerindeki zevat saat 16.30 da şehir adına Belediye tarafından Lise salonlarında şereflerine terdip edilen çayı şereflendirmişlerdir. D. P. İl idâre kurulu başkanı ve üyelerinin de hazır bulundukları çay çok sıcak ve samimî bir hava içinde geçmiştir.

Müteakiben İnönü, yanlarında Erkek Sanat Enstitüsü müdürü olduğu halde Sanat Enstitüsünü ziyaret etmişler, yeni okulu baştan başa gezerek kıymetli direktifler vermişler ve memnuniyetlerini izhar etmişlerdir. Bu arada Enstitü yolunun onarımı için Valimize ayrıca direktif vermişlerdir.

Erkek Sanat Enstitüsünden ayrılan İnönü ve beraberlerindeki zevat Kız Enstitüsünü ziyaret etmişlerdir. Saat 19 da İnönü Ata-

türk köşküne dönmüştür.

Pazartesi günü saat 9. 15 de halkın coşkun tezahuratı arasında C.H. Partisini teşrif eden Cumhurbaşkanı 9. 30 da Demokrat Parti merkezini ziyaret etmişler, Demokrat partililerin coşgun sevgi tezahürleriyle karşılanmış, Parti binasında 15 dakika kadar kalan İnönü İl İdâre Kurulu başkanı Kemal Atal ve İdâre heyeti azaları ile Demokrasi hayatımızın gidişi hakkında hasbihallerde bulunmuşlar ve yeni girdiğimiz demokrasi yolunda partiler arasında iş birliği yapılması lâzımgeldiğine işaret buyuran İnönü sıcak ve samimî bir hava yaratılmaya uğraşıldığını, bu samimî havayı bozmaya çalışacaklar karşısında partilerin elele ve müşterek bir zihniyet içerisinde mücadele etmeleri lüzumunu belirtmişler ve müteakiben partinin defterine şunları yazmışlardır:

"Trabzon Demokrat Parti Merkezini ziyaret hatırası.

İyi kabulden, iyi niyetin kuvvetli işaretinden pek memnunum. Trabzon, siyasî hayatımızın faaliyetinde hayırlı ve faydalı merkezlerden biri olacaktır."

22—9—947

İNÖNÜ

Demokrat Partililerin sevgi tezahürleri arasında Parti binasından ayrılan İnönü ve beraberlerindeki zevat kara yolu ile Rizeye gitmişlerdir.

Aynı gün geç vakit Savarona yatılı şehrimize avdet buyuran İnönü, gece Halkevi tarafından tertiplenen müsamerede bulunmuşlardır.

Ertesi gün saat 10,20 de Cumhurbaşkanımız ve Bayan İnönü, beraberlerinde bulunan zevat Savarona yatılı Giresuna müteveccihen şehrimizden ayrılmışlardır.

İnönüyü iskele ve civarında binlerce Trbbzonlu sevgi tezahürleri arasında uğurlamıştır.

Uğurlamada mutad zevat ve partiler mümessilleri, milletvekilleri bulunmuşlar, İnönü'nün motörünü halk ile dolu motorlar takip etmiş ve Savaronaya kadar İnönüyü uğurlamışlardır.

Savarona, Cumhurbaşkanımızı ve Bayan İnönü'yü hamilen saat 10,45 de limanımızdan ayrılmıştır.

BİSİKLETLE

Kuzey - Doğu Anadolu

GEZİSİ

4

Bekir BERET

Dağınık olan bu meskenler arasında az verimli mısır tarlalarına ve bilhassa az gelişmiş bodur ve seyrek fındıklıklara raslıyoruz. Arada bir konuştüğümüz köylülerin ifadelerinden anladığımıza göre de bu civar köylülerin durum/arı hakikaten yoksulca imiş.. Bütün bir yıllık geçimleri bu tarlalardaki mısır ürünü ile yazın yaylada edinebildikleri hayvan mahsülle rinden ibaretmiş.. Buradaki fındık fidanları hem bodurlaşmış ve hem de çok seyrelmiş. Anlaşılan fındığın, irtifa bakımından son hududu sayılan 500 m. seviyesindeyiz..

37,5 ncü kilometrede bir ara yokuş bitiyor. Ve 39 ncü km. ye kadar bir buçuk kilometrelik iniş devam ediyor. Biz de bu fırsatı nimet bile rek bisikletlere atlıyoruz. Ve "karınca kaderince", diyerek bu mesafeyi 3—4 dakikada katederek biraz dinlenmiş oluyoruz..

Bundan sonra, daha sık virajlar ve mükemmel beton menfezler bulunan büyük yokuş yeniden uzanıp gidiyor.. Bu arada bir kaç yüz metre aralıklarla adeta sıralanmış bulunan çoban çeşmelerinin, gözelerin veya transit çeşmelerinin sayıları beni hay-

rete düşürdü. Bu soğuk ve içimleri hafif suları gördükçe ikimiz de dayanmayıp oluklara eğiliyoruz. Ve akan suyun sathına dudaklarımızı dayayıp kana kana içiyoruz.

Hele 40 ncü km.ye gelince etrafın güzelliğini zevkle seyire koyulduk. Böylece bizi oyalamağa ve her şeyile kendilerine çekmeğe başladılar. Ta yolun kenarından başlayan çam ormanları (Çatak ormanı) ve bu ağaçlar arasında sathan akan suların neticesi olarak yeşeren yemyeşil görünüşlü otlak alanlar, bilhassa gözlere ta uzaklardan çarpacak derecede parlak renkli çiçekleri bulunan renkli kümeler, ufacık dereler.... Hep beni cezbediyorlardı... Ayrıca, tepeleri ve yüksek kısımları içine alan yüklü beyaz bulutlar ve aşağıdaki vadiler içinde akan derelerin munis sesleri, şırıltıları bu yere ayrı bir füsün veriyordu...

Fakat biraz yükselince; koyu renkli bulutların çoğaldığını, gittikçe etrafı örttüğünü, kısa bir nefesten sonra da yükseltinin artması ve suhunun düşmesi dolayısıyla atmosferde yoğunlaşmış bir halde bulunan su zerreciklerinin evvelâ "su buharı", arkasından "ahmak ıstatan", ve en sonunda

da "Yağmur şeklinde,,; ağaçları, ot-ları, daha yükseklerde yolu ıslatmağa ve yerlerde seylancıklar hasil etmeğe başladığını gördük.

Bu vaziyet karşısında biraz şaşır-mıştım. Çünkü Trabzondan yola çıktığımız sırada açık bir sema ve yıkıcı bir güneş vardı..

"Relief yağmuru,, diye isimlendir-geçtiğimiz bu yağışlı ve sisli havaya bir hayli de canım sıkılmıştı.. Çünkü türlü güzelliklerle bezenmiş olan bu yerleri sisler gözlerden saklamış oluyordu. Bu beklenmedik durum karşısında hiç istifimizi bozmadık ve bir dam altına girip yağmurun geçmesini beklemedik. Çünkü artık akşam yaklaşmıştı. Koyu bulutlar dolayısıyla da ortalıkta hafif bir loşluk belirtmişti. Buna mukabil geceyi geçireceğimiz Hamsi köyüne daha 10.—12 km. lik yol vardı. Ki, biz bu yolu her halde, yolda kayıp ettiğimiz zaman ve yağış dolaysile iki saattan önce alamıyaca-tık. Onun için yağmur şiddetlen-se de gitmeğe mecburduk.

Bunlarla beraber bu hal, diğer taraftan hoşumada gitmişti.

Zira, yolun iki tarafındaki manzara-ları, sisin ve dumanın arkasından başka bir gözle görüyordum. Yağmu-run çiseleyerek yağışı, ağaçların yaprakları üzerindeki sesleri, serin bir dağ havasının etrafa hakim oluşu, bize başka bir âlemde imişiz intibanı veriyordu. Aynı zamanda işi biraz da tesadüfe bırakmıştık...

İşte 42-43 ncü km.ler arasında "Çatak köyüde gözükte. Burada hem kiremit harmanı ve hemde kireç ocak-ları var. Köyün daha ilerisinde, yolun kenarında, etrafa hakim bir noktada "Çatak karakolu,, bulunuyor. Keza bu kısmın görünüşü de heybetli ve alımlı... Her iki tarafa isabet eden,

yamaçlar sık ormanlarla örtülü..

Sağımızda vahşi manzaralı derin bir boğaz (kalker bünyeli) ve korkunç seslerle akan deminki dağ seli, büyük kayalar arasından ve çavlan-lar üzerinden köpürüp dökülerek et-rafa hakim bulunuyor. Hele, arada bir sislerin sıyrılıp yükseldiği yerler-de ortaya çıkan bazı tepelerdeki alanlarda, bakışları ta uzaklardan üzerlerine çeken, parlak renkli çiçek-lerle renklenmiş. halılar gibi, cazip alpaj yöreleri beriliyordu..

Fakat, bu gönül alıcı güzelliklere kukabil insana keder veren kül renkli, kapalı bir semanın buluşu ne de olsa insan arzulamıyır..

Hafifçe çiseleyen yağmur ve bütün yükseklikleri örten sisler, biz yüksel-dikçe artıyordu da.. Yerler ıslak ve şosede ince bir çamur katı belirdi. Fakat hiç bir vakit bisikletin teker-lekleri bu sathî çamur içine gömül-müyor. Zira yolun üstü asfalt gibi düzgün ve ince bir kum örtüsüle kaplı.. Sık sık küçük köprülerden sayısız menfez ve su yolları üzerinde geçiyoruz.

Yağmurlu, bulutlu bir dekor içinde mütembdiyen yükselip gidiyoruz. 43 ncü km. yakınındaki bir dükkândan biraz meyva alıp oradaki dört - beş köylü ile konuşurken; Onların bizi tecessüs ve şüphe ile tetkik ettiklerini fark ettim. İçlerinden birisinin bir şeyler sormak istediği seziliyordu. Nihayet dayanamayarak: "Efendi, siz telefoncunuz, yoksa asker mi?!", diye bizleri güldürdü. Hoşumuza gi-den bu cümleyi yolculuğumuz sırasında müteaddit defalar tekrarlamıştık.. Ayrıca, köylünün bu sorusundaki giz-li manayı bu şekilde ifade etmesi ve bu husustaki uyanıklığı takti-rimizi celbetmişti.

Trabzonun eski ve yeni Mahsulât ve Mamûlâtı

Trabzon kasabasının civarında bulunan Ayasofya ve Tekfûrçayır ve Değirmenderesi mevkiilerinin eski mamiyetine delâlet eden asırdan bir takımı hamam ve diğerleri büyük büyük ebniyelerden ibaret olup kasaba içinde arazinin azlığı eski zamanda da mahsulâtın az olacağı tabiidir. Trabzon meşhur "Timürün", eline geçince şehrin bir hayli yerleri harap olmuş ve daha sonraları Hini Fetihte bazı muharebeler arasında birçok zararlar yemiş ve Hristiyanlardan bir takımı Fethi islamdan sonra Yunanistan taraflarına ve sair mahallere nakletmeleriyle beraber Komünistlerin hükûmeti henkâmında Trabzon halkı beyninde bir ufak hasıl olması üzerine bir kilisede ictima bile kabil olamayıp herkes kendi evinde ve köylerinde sayfiyelerde ve sair hanelerde kendilerine mahsus birer küçük kiliseler yaptırması olmaları cihetle bunlardan kusur kalan Hristiyanlara lüzumu kadarını vermiş ve diğerlerinden bazısı büyük kilise olanlardan Ayasofya, yeni cuma, Ayafilbo, altınbaş kiliseleri ve küçükleröen bir iki kilise İspanyolların endülüsteki; Rusyanın kefedeki kanunî Sultan Süleymanın inşa ettirdiği camilerin kiliseye tebdil olunmaları gibi bunlarda camiye kalbedilmiştir. Madası yıktırılarak ekilip biçilmek

üzre kabili ziraat bir hale getirilmiştir.

Hele bundan 15 sene evvele gelinciyedek kasaba ve muhallat arazilerinde buraca (lazut) tabir olunur (mısır), (hanta) (arpa) hiyar, (kavun), (karpuz) hasil olur. Ve hatta yeni Cuma mahallesinin kavunu pek müteber sayılırdı. Bu sırada Trabzon kasabasının letafeti havası bayağı gıpta olunacak derecede olduğu halde Akçaabad nahiyesi arazisinin bazısında zer olunan bütün mahsulâtı git gide burayada sırayet ederek o güzel güzel topraklar bütün tohumu beslemeğe başlayınca havada hasil olan vehamet mevsimi sayıfta İslam ve Hristiyan ahalisi (souksu) da hane ve bahçe tedarikine icbar eylemesiyle orasıda kesbi şeref ve mamuriyet etmek sıralarında bu mekruh mahsul mezkûr (Souksu) dan dahi halkı üşütecek bir halde oranın bahçelerinde dahi ekilmeğe başlanmış ve şimdi bu arazilerin hemen kâffesinde denilecek surette bütün ekilmekte ve senesi 20 batman kadar bütün yalnız Trabzon kasabasında husule gelmekte bulunmuştur.

Not: Bundan 30 yıl önce çeşni kabilinden fındık ağacı bulunan Souksuya bugün fındık bahçelerinin kablacağı gibi.. (C.A.)

Bu bütünün haline ve zamanına göre alâsının beher batmanı yetmişden devamı 32 inci sahifede

Diviana Commedia

Yazan ; NURETTİN ÖZDEMİR

— Geçen sayıdan devam —

Birara Mines da Dantenin geçmesine mani olmak istiyor. Fakat Virjilin müdahalesiyle buradan geçerek; dünya kanunları ve Tanrının iradesini çiğnenmek suretiyle sadakate hiyanet edip aşkı suistimal edenlerin arasına karıştı. Burada bir kasırga hüküm sürüyor ve içinde Traya kahramanı Achilles, Semiramis, Klopatra gibilerinin ruhları çırpınıyordu. Bu vaziyet karşısında kendisine hakim olamayan Dante bayılarak yere yuvarlanır.. Gözlerini açtığı zaman kendisini, okurların, lüks ve şatafatlı hayatı sevenlerin içinde, yani üçüncü dairede bulur.. Burada rast geldiği hemşerisi (Çakko) Ciacco'dan Feeransanın parti kavgalarını bir kere daha dinler.

Dördüncü dairede Mitolejinin zenginlik tanrısı Pluto ile karşılaşır ve müsrifler, pintilerle konuşur.

Beşinci daire büyük bir bataklıkta ibarettir. Bu kapkara bataklıkta çamurlara bulanmış ruhlar. (ki bunlar dünyada sert ve gazaplı olanlardır) birbirlerini şamarlamakta ve dişleriyle birbirlerini ısırmaktadırlar. Burada harp tanrısı Mars'ın oğlu Fbcas

kayıkçılık etmekte ve kayığıyla, günahı fazla olanları daha aşağı katlara taşımaktadır. Dante ve Virgil büyük bataklığı bu kayıkla geçmiş. Yolda mütehakkimlerle, kıskançları görmüşdürler.. Dante bilhassa, bu ruhlar arasında bulunan, zamanının zenginlerinden Filippo'nun ruhuna karşı hakaretimiz sözler söylemiş.. Virgil de.. Böylelerine iyi muamele etmek caiz değildir,, diye onu tastik etmiştir..

Dante ve klâvuzu bu dairede ateş hisarlı - Dite - şehrinin şeytanlarıyla uzun müddet uğraşmak zorunda kalmış, taş kesilmek tehlikeleriyle karşılaşmış ve netice ilahî kuvvetin yardımıyla kurtularak 6 cı daireye inmek imkânlarına kavuşmuşlardır.. Bu dairede, üstleri kapalı mezarlar içinde, hayatlarında kilisenin öğrettiği din prensiplerini kabul etmeyenlerle, Tanrının varlığından şüphe edenler bulunmaktaydılar. Oradan yedinci daireye indiler.. Bu kadın üç kısmı vardı.

Birinci kısım : fıkır fıkır kaynayan bir kan nehri, ki; bu nehirde, diz kapagından boğazına kadar batırılmış, eşkiyalar, başkalarına cebredenler, tek kelime ile katiller bulunuyordu.

İkinci kısım : İçinde hiç bir pa-

tika olmıyan yapraksız ve yemişsiz, kıvrık gövdeli ve düğüm düğüm dallı bir ormandı. Bu ormandaki ağaçlar çalı - çırpı şekline girmiş ruhlarından ibaretti ki; bunların arasında Kırall Frederik II ve şair Pier delle Vigne de bulunmaktaydı. Malum olduğu üzere bunların her ikisinde hayatlarına kıymış yani intihar etmişler.

Üçüncü kısım : Bu kısımda tanrının adını hakir görenler vardı ve üzerlerine daima ateş yağıyordu.

8 ci daireye hilekârlığın timsali olan Ceyran'ın yardımıyla iniyorlar.. Cehennem en çok bölüme uğrayan dairesi bu kattır. Burada her çeşit hilekâr bulunmaktadır ve bunlar ebede kadar burada kalacaklardır.. Birinci kısımda, kadın aldatıcıları iki saf halinde sıralanmış, boynuzlu şeytanların kırbaçları altında kıvranıyorlardı..

İkinci kısımda medihte mübalegalar yaparak insanları aldatan dalkavuklar pislik içerisinde cezalarını çekiyorlardı.

Üçüncü kısımdaki cehennemlikler se kafaları derin deliklere sokulmuş, bacakları havada alev alev yanan ve bu acı ile feryat eden, dini ticaret vasıtası olarak kullanan kimselerdi.. Dördüncü kısımda geleceği keşfedeceğim diye başkalarını aldatan falcılar bulunuyordu.. Cezaları dehşetli ve ağırdı. Bir karanlık vadide, başları omuzlarına eğik, saçları göğüslerine kapanmış ve istiraplarından göz yaşları yağmur gibi akarak arka arkaya yürümekte idiler.. Çünkü gözleri arkalarında idi. Hayatlarında çok ileri bakmak istedikleri için yaradan

onları bu cezaya çarptırmıştı. Dante bunlara acımak emareleri gösteriyorsa da Virgilin şiddetli ihtarı karşısında yoluna devam etmek zorunda kalıyor... Beşinci kısma bir köprü ile geçiyorlar.. Bu köprünün altında gayya kuyusu bulunmaktadır. Bu kuyunun içi ziftle doludur ve burada hak yeyiciler bulunmaktadır. Bu kuyudaki şeytanlar ellerindeki kancalarla ziftten dışarı çıkanları tekrar içeri çekiyor, böylelikle iskenceyi artırıyorlardı..

Altıncı kısımda dışı altın yıldızlı, fakat içi kurşun ağır kaplar giyinmiş kaşları yüzlerini kaphyan cehennemliklere rast geliyorlar.. Bunlar sağken, dışlarından, doğru, namuslu ve iyi insanlar göründükleri halde, içleri kötülük dolu olan insanların ruhlarıydı... Dante bunların içinde bulunan ve İsayı öldürmek istiyen kayfası gördükten sonra yedinci daireye, yılanlar arasında kıvranan hırsıs ruhlarının bulunduğu kata iniyorlar.. Sekizinci kısımda ise, sağlığında fena nasihat ve tavsiyeleri ile muharebelere, yangınlara sebep olan günahkârlarla karşılaşıyorlar.. Bunların hikâyelerini dinliyen iki dost; milletler arasında dinî ve medenî ikilik tohumu saçanların bulunduğu dokuzuncu kısma geçiyorlar.. Bunların bütün vücutları dehşet verici yaralarla parça parça parçalanmıştır ki; içlerinde nazarı dik kati çeken en önemli şahıs islamiyetin müessisidir. Bunlar arasından geçtikten sonra nihayet bu dairenin en son kısmına varıyorlar. Burada sahtekârların her türlü bulunuyor ve suçlarına göre cezalarını çekiyorlardı.

(Devamı gelecek sayıda)

Nurettin Özdemir

HALKEVİ HABERLERİ

Sosyal Yardım Faaliyeti:

Evimize iki ay içinde 56 fakir hasta baş vurarak muayene ve ilâç yardımı istemiş ve bu muhtaç hastalar muayene ettirilmiş, ilâçları evimizce temin edilmiştir.

Sünnet Dügünü

Evimiz Başkanı bay Kemal Kefelinin teşebbüsü ve idâre kurulumuzun kararı ile şehrimizde muhtaç, Fakir aile çocuklarından 72 çocuğun sünneti pek parlak bir düğünle yapılmıştır.

Evimiz salonu. halkevi gençlerinden müteşekkil bir komite tarafından çok güzel süslenme ve tertiplenmeye sahne olmuş ve 72 çocuğun entarileri, ayakkabıları evce temin edilmiş, hayırseverler tarafından da hediyeler verilmiş, sosyal yardım kolumuz üyesinden sünnetçiler, doktorlar, hasta bakıcılar geceli gündüzlü bu hayırlı işte çalışmış, temsil ve arkolumuz tarafından caz, saz, karagöz, monoloğ ve türlü eğlencelerle sünnetli çocuklar eğlendirilmiş ve bir gün, bir gece süren bu çok neş'eli düğüne pek çok ziyaretçi gelmiş ve yerin ve yatak durumunun kifayetsizliği yüzünden geri kalan

yüzlerce yavrunun ilk baharda aynı şekilde sünnet düğünlerinin tekrarlanması karar altına alınmıştır. Evimizin bu teşebbüsü Trabzonda çok memnurluk uyandırmıştır. Bu sünnet düğünü için C.H.P. Ve Kızılay, yardımsevenler kurumu, Lokantacılar para ve yemek yardımı suretile evimizin masrafına katılmışlardır.

Kütüphane Faaliyeti

İki ay içinde evimiz kitaplığına 286 adet çeşitli kitap, gazete, dergi gelmiş, okuma salonumuzda istifadeye konmuştur. Okuma salonuna 470 öğrenci, öğretmen, subay, memur devam etmiş, muhtelif eserleri okumuşlardır. İmtihan için Hazırlanan öğrenciler gecele-ri kitap, ders levazımı ve ışıktan faydalanmışlardır.

İngilizce Kursu

Evimiz salonunda İngilizce kursu açmak üzere Ankaradan Bir İngiliz öğretmeni gelerek evimiz başkanı ile kararlaştırılan bir program üzerine kurs hazırlıklarına ve öğrenci kaydına başlanmış ve bir hafta içinde kadın, erkek olmak üzere (A) grubuna 52 (B) grubuna 34 kişinin kaydı yapılmış ve

öğrencilerle 18 eylülde kursa başlanmıştır. İngiliz öğretmeni 15 gün kadar ders verdikten sonra Ankaraya dönmüş ve yerine İngiliz konsolosluğu tercümanı dersleri devam ettirmeğe başlamıştır. Kurs gün geçtikçe rağbet bulmağa başlamış devam edenler günden güne çoğalmıştır. Kursun bir kaç ay devamı temin edilmiştir.

Çeşitli Çalışmalar:

30 Ağustos bayramında evimizin hoparlosundan istifade edilmiştir..

Evimiz spor kolu tarafından tertiplenen 1000 metrelik yüzme yarışında iyi derece alanlara madalyalar dağıtılmıştır.

Gardenparti

İstanbulda yüksek tahsilde bulunan Trabzon liselerinden mezunlar cemiyetine yardım maksadile sayın Valimiz Salim Özdemir Gündayın himayelerinde halkevinin iştirakile erkek orta okul bahçesinde tertip edilen Gardenparti geç vakıta kadar çok neşeli ve iyi bir hava içinde devam etmiştir.

Dil Bayramı

Dil bayramı evimizce tertip edilen poroğrama göre Vali ve millet vekilleri, memleket kültür ve ileri gelenlerinin iştirakile lâyük olduğu derecede ilgi ile kutlanmıştır.

Esnaflar Bankası:

Halkevi başkanımız Kemal Kefelinin teşebbüsü ile şehrimizde mevcut esnaflar her hafta iki gün evimiz salonunda toplanarak 100 bin lira sermayeli ve hükümetinde 100 bin lira iştirakile bir halk ve esnaf bankası kurulması üzerinde görüşmeler yapılmış ve her esnaf derecesine göre para taahhüduna girmek suretile şimdilik 60 küsur bin lira temin edilmiştir. Bu iş üzerinde toplantı ve taahhütlara devam edilmektedir.

TRABZON TARİHİ

yüz ve evsatinın otuzdan kırk ve edvasının beşten on beş kuruşa kadar satılıyor ve bu 20 badmanın yarısı alâ tütün çıkar şu hesaba müsellese göre senesi Trabzon tütün mahsulundan on bin lira temin ediyor.

Not : Bugün tek bir tütün zurrağı bu paranın tam ve birkaç mislini temin etmekte ve 20 batman yıllık istihsale mukabil üç beş milyon kilo hasılat temin edilmektedir.) (C. A.) vakia ahalimizin şu temettuatı vaisasına bir diyecek yoksada Trabzon arazisinin kuvveti nabîtesi lazut, hanta ve saire zeredildiği ve rençberlerin usul üzere her sene arazinin ihya ve imarına bakıldığı halde hasılatı tütün temettuatı miktarından pekte aşağı bırakmıyacağı ve faraza biraz az kalmış olsun ve vehamet havadan dolayı hekimlere verilmekte olan (sulfatu) paraları ozaman kazanılmış olacağı inkâr edilemez.

İşte Trabzon kasabasının basılatı arziyesi bundan ibaret olup sair mahsulat ve mamulâtı bahsına gelince zamanımız eslafımızı begayet utanıracak bir haldedir.

Toprak Kanunu Münasebetiyle

Türk toprak kölesi olamaz

YAZAN : CİRAVOĞLU TEVFIK VURAL

Son günlerde Meclise verilen bir kanunla topraksız yurttaşlarımızı marabalıktan kurtarmak maksadile beş bin dekarдан fazla toprağı olanlardan; fazlasını hükümet elile alarak ihtiyaçlılara dağıtmak yolunda harekete geçildi. Kanun lâyihası meclise verilirken sağdan, soldan bunun bazı yankıları duyulmağa başlandı.

Biz bu yankıların ereğini çok iyi anlıyanlarız. Onlar bize bu hareketleriyle demek istiyorlarki : Bırakın bizi alabildiğine geniş topraklara sahip olalım da onların üzerinde istediğimiz kadar Türkü köle gibi çalıştıralım. Ve bu günkü Türk köylüsünü hotgâm bir istismar siyasetile maraba yapıldıktan sonra yarınki nesillere onu; her şeyinden mahrum yoksul bir toprak kölesi halinde bırakalım. Güya bu memlekette kanunun en fazla had koyarak çerçevelediği beş bin dekar toprak bir insana az gelirmiş (!) Biz bu yurt toprakları üstünde aynı haklara sahip, sırasında cepheden cepheye koşarak yurdunu korumak için son damla kanını esirgemedi akıtan insanların topraksız kaldığı bir devirde beş bin dekar toprağı kendine az görenlerin; gözlerinin nasıl ve ne ile doyabileceğini burada söylemek istemeyiz. Yalnız şunu açık olarak söyleyelim ki Türk tarihin hiç bir devrinde maraba olmadığı gibi, toprak köleliği de asla yapmamıştır!...

Bazı devirlerde coğrafya ve iktisat şartlarının tesiriyle

belki göçebelik etmiştir. Fakat bu günkü insanlığın havsala-
lasına sığmayan toprak köleliğini hiç bir vakit aklından
bile geçirmemiştir!...

Sırası gelmişken tekrar anlatmak isterizki; bu günkü
Türkiyede bir yurtdaşa beş bin dekar toprak az değil
çoktur.

Hele bu işde bizim karadeniz kıyılarını ele alırsak işi
büsbütün çığırından çıkarmış oluruz. Doğu karadenizin
dik yamaçları üstünde didine didine taşdan ekmeğini çıkara-
ran insanların durumu gözönüne getirilirse beş bin dekar
toprağı bir kişiye az görenleri biraz insaf ve merhamete
çağırarak icabeder. Bu kıyılarda elli dönüm toprağı
olan köylüler tanrının en bahtiyar kullarıdır. Bizde
ortalama her köylünün on beş dönüm bile toprağı yoktur.
Bu itibarla meclisten çıkacak olan kanun bu günkü Tür-
kiyenin coğrafya ve ekonomi şartlarını gözönünde tutarak
realist bir görüşle davayı ele alırsa bazı bölgeler için kabul
ettiği beş bin dekar haddini biz ve bize benzer bölgeler-
de çok daha aşağılara indirebilmek imkânlarını bulacağı
kanaatindeyiz...

Aksi takdirde yapılacak olan toprak kanunundan doğu ka-
radeniz köylüsü faydalanamayacağı gibi yıllardanberi sürüp
gelen başka bölgelere göçetme işinin de önü alınamayacağı
aşikârdır.

Çünkü Karadeniz kıyılarında ekseri köylülerin elindeki
toprak beş ile onbeş dönüm arasında bir değişiklik göste-
rir. Bu cihetleri düşündüğümüz zaman yeni toprak kanunu
ile devletin ele aldığı toprak davasının bir az geç kalmış
olsa bile yine sosyal ve ekonomik bir devrimin başlangıcı
olarak sevinçle karşılamamız icab eder!...

Fidan Nasıl Dikilir?

Yazan : Kâzım Bulutay

Kolay bir iştir deyip geçmeyi
niz. Fidan dikmenin de kendine
göre bazı incelikleri vardır. Bun-
lar bilinmezse fidan körukörüne
dikilmiş olur, ya tutar, ya tutmaz.

Emek verilerek yetiştirilmiş, ele
geçmiş bir fidanı şüpheli bir âkıbe-
te sürüklemek doğru değildir, ya-
zıktır. Dikilen fidan tutmalıdır.
Bunun için de ne lâzımsa yapıl-
malıdır. Fidan dikmek için ekilen
toprağı hazırlamak, çukuru açmak,
kökleriyle dalları traş etmek lâ-
zımdır. Fidan ancak ondan sonra
ve usulüne göre dikilir :

Hazırlamak :

Meyve ağaçlarının kökleri ya-
bani ağaçlarıki gibi çok sağlam
değildir. Bu sebepten, bunların
toprağı yabanilerin yetiştirdiği top-
raktan farklı olmak gerektir.

Meyve ağacı yetiştirilecek top-
rak yumuşak, temiz, derin ve ge-
niş olmalı ve derinlik ağaçların
bir çırpıda yetişip büyüebilmesi
için her tarafta bir olmalıdır. Top

rağı yumuşatmak, derinleştirmek,
yabani ve mızır köklerden temiz-
lemek ve havalandırmak için de
kirizma yapmak icap eder.

Kirizma güzin yapılırsa daha
faydalıdır. Kış yağmurları ve kar-
ları topraga bol işler. Böylelikle
toprak soğuklardan, donlardan
daha iyi parçalanır, yumuşar ve
vakit bulur oturur. İlkbaharda fi-
danlar dikilebilir.

Çukur Açmak :

Birçok yerlerde, ucuz olsun di-
ye, meyve bahçesi olacak topra-
ğın kirizması tamam yapılmaz, sa-
dece çukurlar açılır ve fidanlar
buraya dikilir. Ancak böyle diki-
len fidanlar aradan zaman geçin-
ce bozulmağa çobuk yüz tutar ve
meyveden kalırlar.

Fidan dikmek için açılan çu-
kurun genişliği iki adımı, derinli-
ği de üç karışı bulmalıdır. Çukur
açılırken toprağın iyisi ve kötüsü
ayrı ayrı yığılmalıdır. Ekseriya
yüzden çıkan toprak iyidir.

Açılan çukur bir zaman açık bırakılmalı ve mevsimi gelince di- kimden iki üç hafta evveliyi toprakla doldurulmalıdır ki toprak oturmağa vakit bulsun.

Çukuru doldurmak ve fidanı aynı günde olacaksa, doldurduktan sonra toprağı ayakla biraz bastırmak lâzımdır.

Fidanı traş etmek :

Dikilecek fidan veya ağaç dikilmeden evvel traş edilmeli, budanmalıdır. Çünkü bu fidan veya ağaç diğer bir yerde topraktan sökülö çıkarılmıştır. Bu sebepten kökler zedelenmiş, yaralanmıştır. Bu haliyle dikilirse yaralarını kolay kapatamaz, zorluk çeker, iyi tutmaz ve iyi büyümmez.

Yaraların kolay kapatılması için bu gibi köklerin sadece sakat yerleri kesilip atılmalıdır. Bunlarla beraber kurumuş, kararmış, bozulmuş veya uçları kırılmış olan kökler de sağlam yerlerine kadar kesilmeli ve temizlenmelidir. Fakat fazlasına kaçılmamalıdır. Kökleri traş edilen fidanların kolay tutması için dalları da budanmak ister. Dallarla kökler birbirine denk olmalıdır. Kökler az, dallar çok olursa dikilen fidan iyi beslenemez, kurur veya zayıf kalır.

Dalı besleyen köktür. Halbuki kök, traş edildiği için, zayıftır. Bu haliyle mevcut dallara denk değildir. Köklerin dallar uyanmadan bir an evvel yetişmesi ve sa-

çak salması lâzımdır. Bu da dalların erken süren uçlarından mahrum edilmesiyle yâni budanmasıyla mümkün olur.

Fakat dalları budamanın da usulü vardır : Taze ve kuvvetli fidanların dalları kısa, zayıf dallar biraz uzun kesilmelidir. Dallar çoksa bazıları dibinden traş edilmelidir. Fidanlar kartlaşmış ise dalların hepsi kesilmeli ve üzerinde yalnız birkaç çatal bırakılmalıdır.

Dallar budanırken fidanın büyüyüp ağaç olunca alacağı şekil peşinen düşünülmelidir. Ağaçlara verilecek boy ve şekil ileride ne olacaksa dikilirken fidanlara yapılacak budama ona göre tertikli olmalıdır. Kökler ve dallar traş edildikten sonra artık fidan dikilir.

Dikmek :

Açılmış bulunan çukurun dibine atılacak olan iyi toprak çöplük gübresiyle karıştırılmalı ve bununla çukurlar yarıya kadar ve ya biraz daha fazla doldurulmalıdır. Böylece çukurun ortasında tepecik hasıl olur ve fidan bunun üzerine oturtturulur. Dikilecek fidab burada bir elle istenilen yükseklikte tutulur ve diğer elle kökler tepeciğin üzerine yerleştirilir. Bu arada başka bir adam köklerin arasına serdilen ve yayılan bu toprak elle köklerin ara yerlerine sıkıştırılır.

Ondan sonra, çukurun üst kıs-

mı âdi toprakla doldurulur. Ancak bu doldurma tarlanın yüzünü aşmalı, beş altı parmak yüksek olmalıdır. Fidanlar dikilirken kökler arasında boşluk bırakmamağa dikkat edilmelidir. Arada boşluk kalırsa kökler kuraklıktan zarar görürler, saçaklanamazlar. İyisi, köklerin etrafında toprağı ayakla

hafifçe bastırmaktır. Tepinmeğe hacet yoktur. Çünkü kökler zedelenir, kırılır, kopar, yazık olur.

Fidanlar dikildikten sonra bazan sulanmak ister. Sulanan toprak kökleri daha iyi tutar ve çabuk saçaklanır. Sonra dikilen fidanlar hareketlenmelidir.

Kâzım BULUTAY

Ç O B A N

Elinde taşır sopa, giyer keçeden aba ;
Sürüsüyle, durmadan, dolaşır oba, oba .
Pantolonu, caketii. yününden koyununun,
Şapkasını da yapar, postekisinden onun .
Deri dağarcığında taşır ekmekle peynir,
Onun ağzıyla bunlar, başka iştahla yenir .
Meleşip, toplandıkça yanına koyun, kuzu . .
Bir baba sevgisiyle, serper onlara tuzu.
Biraz veterinerdir, sürüsü için kendi ;
Doktor ile ilâcı ne gördü, ne beğendi .
Köpeğidir en sadık, en değerli yoldaşı,
Öldüğünde akıtır, onun için gözyaşı .
Çeşitli iklimlere alışıktır ezelden, (evvelden)
Fırtına çoğaldıkça, yamaca iner belden .
Deniz feneri gibi, çadırının dumanı ;
Tehlikeden kurtarır, yolunu sapıtanı .
Bu (Saray) ı önünde, oldukça giden, gelen,
— Geleneği unutmaz—konuğa verir şölen .
Pek önemle yaşatır, daha nice gelenek,
Hepsini de çıkarır, Musa Peygambere dek .
Bunlardan biri olan "Sayıcı," törenleri :
Orta Anadolu'da, güldürür görenleri ,
Dâima yanındadır, can yoldaşı kavalı ;
Tasadan uzak kaldı, onu ele alalı .
Onun yanık sesiyle ruhunu şenlendirir ;
Yıldırım Bayazıt'ı, onunla imrendirir .
Köylüler arasında, yeri en az olandır ;
Pek seçemez, hangi söz, gerçek, yahut yalandır .
En az O'dur, tanıyan; öğretmeni, okulu . .
Çok kere, askerlikte öğrenir; sağı, solu.
Özel işi, vermemek olup, koyunu kurda,
Sınırdan da sokmamak için düşmanı yurda ;
Yaşayışı bukadar sâde olan bir çoban,
Vurdun korunmasında kesilir bir kahraman . . .

Hikmet Karşan

Halkevi Haberleri

Maçkada

Maçka (Hususi) Kazamız halkodası 1 ci İnönü zaferinin 24. üncü yıldönümünü kutlamış ve Halkodası salonunda toplanan memurin ve Halka Maarif Memuru Neşat Kar-san tarafından (İnönü zaferi ve İsmet İnönü) konulu bir konferans verilmiş, Millî Şefimize saygı telgrafı çekilmiş ve bu harbe iştirak edenlerin hatıralarını anlatmışlardır.

Komite seçimleri

Geçen ay Trabzon Halkevi devre çalışmaları için şube komiteleri seçimleriyle dolup boşandı.

Çok samimî ve ciddi bir hava içinde geçen seçimlerin sonuna işe elverişli arkadaşlar iş-başına getirilmiştir.

Seçimlerin sonunda idare heyetleri yenilenen evimizDil Edebiyat, Köycülük, Kütüphane ve Neşriyat, Sosyal yardım, Temsil, Spor, Tarih Müze, Halk dershaneleri ve güzel sanatlar komiteleri bir yıl içinde neler yapmak mümkün ise bu hususları aralarında görüşerek bir program halinde tesbit etmişler ve bu programı evimiz idare heyetine vermişlerdir. İdare heyetimizde bu programları inceliyerek onaylamış olduğundan derhal işe girişilerek yürürlüğe konulmuştur.

Halkevinde Karagöz kukla

Trabzon Halkı bu yıl öz ecdat oyunu olan karagöz ve kukla oyunlarını halkevinde doya doya seyredecektir.

Memleketin zeki genç çocukları şimdiden mevzularını hazırlamaktadırlar.

Köycülük komitesi çalışmaları

Köycülük komitesi önümüzdeki aylarda diğer komitelerin de iştirakile köy gezilerine çıkacaktır. Bu hususta gereken hazırlıklar tamamlanmak üzeredir.

Temsil komitesi

Temsil komitesi ele aldığı müzikli Tırtıllar komedisi ve Kozanoğlu piyesini hazırlamaktadır.

Konferanslar

Evimiz salonunda halka faydalanmak üzere verilecek konferanslar arasına halkımızın pratik bilgisini artıracak mevzularda konmuştur. Bu vesile ile Trabzonun aydın evlâtları bildiklerini yurttaşlara öğretmekten ve anlatmaktan zevk duyacaklardır.

Abone Şartnamesi : Her yer için yıllık (150) kuruştur. Halkevi Dil ve Edebiyat Kolu tarafından iki ayda bir defa çıkar. Me'ul Müdürü Abdullah Günel. Basıldığı yer : YENİYOL MATBAASI - Trabzon

Bugün çıkmakta olan Halkevi dergilerinin listesi

Derginin Adı	Çıkaran Halkevi	Kaç günde Bir çıktığı
<i>Taşpınar</i>	<i>Gaziantep</i>	<i>2 ayda bir</i>
<i>Çorumlu</i>	<i>Çorum</i>	<i>aydabir</i>
<i>Doğuş</i>	<i>Kars</i>	<i>ayda bir</i>
<i>Eroişeş</i>	<i>Kayseri</i>	<i>onbeş günde bir</i>
<i>Fikirler</i>	<i>İsmir</i>	<i>iki ayda bir</i>
<i>Gediz</i>	<i>Manisa</i>	<i>onbeş günde bir</i>
<i>Görüşler</i>	<i>Adana</i>	<i>ayda bir</i>
<i>Halkevî</i>	<i>Eskişehir</i>	<i>ayda bir</i>
<i>İnanç</i>	<i>Denizli</i>	<i>ayda bir</i>
<i>İnan</i>	<i>Trabzon</i>	<i>ayda bir</i>
<i>Karadağ</i>	<i>Diğarbakır</i>	<i>ayda bir</i>
<i>Karâelmas</i>	<i>Zonguldak</i>	<i>onbeş günde bir</i>
<i>Kaynak</i>	<i>Balıkesir</i>	<i>ayda bir</i>
<i>Konya</i>	<i>Konya</i>	<i>onbeş günde bir</i>
<i>Ondokuz mayıs</i>	<i>Samsun</i>	<i>onbeş günde bir</i>
<i>Taşpınar</i>	<i>Afyon</i>	<i>ayda bir</i>
<i>Türk Akdeniz</i>	<i>Antalya</i>	<i>ayda bir</i>
<i>Ön</i>	<i>İsparta</i>	<i>ayda bir</i>
<i>Uludağ</i>	<i>Bursa</i>	<i>ayda bir</i>
<i>Yeni Türk</i>	<i>Eminönü</i>	<i>ayda bir</i>
<i>Halk bilgisi haberleri</i>	<i>Eminönü</i>	<i>ayda bir</i>